

תנאים של חיבה: דרכים וכלים לתקשורת רגשית בתהליכי הוראה, למידה ולמידה משמעותית

עידית נופר, דוקטורנטית, אוניברסיטת תל-אביב

מטרת הסדנה: לגעת בעוצמות הרגשיות המתעוררות עקב אירועים שונים במהלך החיים, באופן שיוצר "נרטיב" סיפורי; אני במרכז, אני היוצר של סיפור חיי.

מהלך הסדנה: הצגת הסיפור האישי הנוגע לזיהוי נקודת המעבר ממקומות הנתפסים רגשית כחוסמים או כמאפשרים והתייחסות לאופן שבו אני מציגה את סיפורי, תוך קישור לתחושות ולרגשות והתבססות על המפגש עמם. במהלך הפעילות, הכוללת עבודה אישית באמצעות קלפים, יש לתת את הדעת לנקודות הבאות:

- אחריות למתרחש בקבוצה
- זיהוי נקודות המאפשרות צמיחה
- הזנת היחיד והקבוצה באמצעות מרחב השיח
- התייחסות למסגרת המשתתפים והזמן

מסגרת תיאורטית: לפרדיגמה הנרטיבית תפיסה מגובשת באשר לנסיבות שבהן אנו מפיקים את סיפורינו. ראשית, נרטיבים נטועים בתוך הסיטואציה העכשווית של המספר; שנית, כל נרטיב הוא תוצר של תהליכי ברה, מודעים ובלתי-מודעים ומשופעים רגשית, מתוך טווח של חלופות המצויות בהיסטוריית החיים של המספר (ספקטור-מרזל, 2010); שלישית, נרטיבים נטועים בתוך מגוון של הקשרים: הקשר מקרו-מיקרו והקשר מידי - המסגרת (setting) שבה הוא מסופר.

סיכום: לאחר הפעילות נסכם ונבחן מחדש את הנקודות הבאות בדיון במליאה:

- אילו רגשות מתעוררים בנו לנוכח אירועים משמעותיים/צמתיים/בחירות?
- כיצד זיהוי רגשות חוסמים או מעכבים מסייע לנו להתמודד עם קושי?
- באילו אסטרטגיות אנו יכולים לנקוט על מנת לחבר התרחשויות/אירועים לרגשות מאפשרים יותר?
- כיצד ראיית הסיפור המקצועי שלנו מזוויות רגשיות שונות עשוי לסייע לנו בהמשך דרכנו המקצועית?

ד"ר מיכל לוי-קרן, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות ואוניברסיטת תל-אביב.

השפעת תחושת המסוגלות של מחנכים על תפיסת תלמידיהם את האקלים הכיתתי

"אקלים כיתה" הוא מושג רחב המתייחס לסביבת הלמידה כולה, הכוללת לא רק את המרחב הפיזי אלא גם את תהליכי ההוראה, את פעילות הגומלין בכיתה ואת מכלול העמדות של התלמידים, הנוצרות בעקבות פעילות זו. מטרת המחקר הייתה לבדוק באיזו מידה ניתן להסביר את עמדותיהם של התלמידים לגבי תחום היחסים הבין-אישיים הכלול באקלים הכיתה, באמצעות תחושת מסוגלותו העצמית הנתפסת של המורה בהיבט המשימתי ובהיבט של יחסיו עם תלמידיו.

מדגם הנבדקים כלל 23 מחנכי כיתות ט' ו-769 תלמידים הלומדים בכיתותיהם של מחנכים אלה. ממצאי הבדיקה, שהתבססו על שאלונים לדיווח עצמי שהועברו למחנכים ולתלמידים, העידו כי תחושת המסוגלות של המחנכים באשר להיבט המשימתי של תפקידם לא תרמה לניבוי האופן שבו האקלים הכיתתי נתפס על ידי התלמידים. עם זאת, ככל שהמחנכים הביעו תחושת מסוגלות באשר לקשריהם הבלתי פורמליים עם תלמידיהם, כך נטו התלמידים לראות באופן חיובי יותר את האקלים השורר בכיתה – בהתייחס לתחושת השייכות והמקובלות שהם חווים בכיתתם, לגילויי ההומור והחברות של המחנכים וליחסם המכבד.

ההרצאה תדון במשמעויות התיאורטיות והמעשיות של ממצאים אלה לתחום המחקרי העוסק בהיבטים הרגשיים הכרוכים ביחסי הגומלין שבין המורה לתלמיד.